19. ශ්‍රී ලංකාවේ වාරි කර්මාන්තයේ සංවර්ධනයට යටත්විජිත අවධියේ දායකත්වය.

එම්.ජී.එච්. මදූෂිකා.

හැඳින්වීම

ශ්‍රී ලංකාවේ ජලය ඇසුරු කරගෙන ගොඩනැගුණු ජලාශ්‍රිත ශිෂ්ටාචාරය ක්‍රි.පූ 6 වන සියවස දක්වා අතීතයට ගමන් කරයි. මහාවංසගත තොරතුරු අනුව ක්‍රි.පූ 6 වන සියවසේ දී උතුරු ඉන්දියාවෙන් පැමිණි ජන සංක්‍රමණිකයින් පිරිස් ලංකාවේ ජනාවාසකරණය කළ බව සඳහන් වේ. ඒ අනුව විජය රජු සමග පැමිණි ජන පිරිස් දිවයිනේ ගංගාශ්‍රිතව පදිංචි විය. මෙසේ ක්‍රමානුකූලව ගොඩනැගෙමින් කුඩා ප්‍රමාණයේ සිට විශාල ප්‍රමාණය දක්වා වැව් අමුණු නිර්මාණය වීම දක්වා වර්ධනය විය. ඒ අනුව පුරාතන ශ්‍රී ලාංකේය සමාජය තුළ හඳුනාගත හැක්කේ වාරි මූලික ශිෂ්ටාචාරයක් බව පැහැදිලි ය. ඉංග්‍රීසි ජාතික බෙල් ලේඛකයා පවසා ඇති පරිදි **ශ්‍රී ලංකාවේ තරම් දියුණු වූත් පුළුල් වූත් වාරි කර්ම ලෝකයේ වෙනත් කිසිම රටක නොවූ බවයි.** මෙරට මුල්ම රාජධානි සමය වූ අනුරාධපුර රාජධානි සමයේ ආරම්භක පාලක පණ්ඩුකාභය රජු විසින් අනුරාධ ග්‍රාමයෙහි අගනගරයට අවශ්‍ය ජල පහසුකම් ඇතිකරනු වස් ජය වාපි, අභය වාපි සහ ගාමිණී වාපි නමින් වැව් තුනක් ද නිර්මාණය කල බව සඳහන් වේ. එසේ ඇරඹි වාරි කර්මාන්තය ක්‍රමානුකූලව ආ රාජධානි සමයන්හි වාරි කාර්මාන්තයෙහි දියුණුව උදෙසා පාලකයන් විසින් විශාල මෙහෙයක් ඉටු කරන ලදී. අනතුරුව යටත්විජිතකරණයත් සමඟ මෙරටට පැමිණි පෘතුගීසි, ලන්දේසි හා ඉංග්‍රීසි යන යුරෝපීය ජාතීන් විසින් පිළිවෙලින් පාලන කටයුතු මෙහෙය වන ලදි. එහි දී මෙරට වාරි කර්මාන්තය වෙනුවෙන් ඔවුන් ලබාදුන් දායකත්වය කෙසේද යන වග මෙහි දී අධ්‍යයනය කරයි. විශේෂයෙන් ලන්දේසි හා ඉංග්‍රීසි පාලන තන්ත්‍රය තුළ මෙරට වැව් කර්මාන්තය වෙනුවෙන් ගන්නා ලද ක්‍රියාමාර්ග, නඩත්තු කටයුතු ආදි කරුණු විමසා බැලීම මූලික අරමුණු අතර වේ.

ක්‍රමවේදය

උක්ත පර්යේෂණය සඳහා ක්ෂේත්‍ර නොවන අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය අනුගමනය කර ඇත. එහි දී පුස්තකාල ගවේෂණය ඊට අදාල පොත් පත්, සඟරා හා පුවත්පත් ආදී මූලාශ්‍රය හා අන්තර්ජාල පරිශීලනය කර තිබේ.

විමර්ශනය

ශ්‍රී ලංකාවේ වාරිමාර්ග සංවර්ධනය ක්‍රි.පූ 3 වන සියවසේ සිට දක්නට තිබුණ ද වාරිමාර්ග පද්ධති වර්ධනය දක්නට ලැබෙන්නේ පස්වන සියවසෙන් පසුවයි. මහාවංසය ඇතුළු අනෙකුත් වංස කතාවල නිරන්තරයෙන් සඳහන් වී ඇත්තේ පෙර දවස පාලකයින් වර්ෂා ජලය එක් රැස් කොට තබමින් ජල සම්පාදනය කිරීම විශේෂ අවධානයකින් යුතුව කර ඇති බවය. එම ජලය කළමනාකරණයේ ඇති වැදගත්කම ක්‍රි.ව 1153- 1186 දක්වා පෙළොන්නරුවේ රජ කළ මහා පරාක්‍රමබාහු රජුගේ ***අහසින් වැටෙන එක වැහි බිඳකුදු මානව වර්ගයාගේ ප්‍රයෝජනයට නොගෙන මුහුදට ගලා යාමට ඉඩ නොදිය යුතුය,*** යන ප්‍රකාශය තුළ ගැබ්ව තිබේ. ලංකාවේ වියළි කලාපය හා අන්තර් කලාපය ආශ්‍රිතව දක්නට ලැබෙන කුඩා වැව් විශාල ප්‍රමාණයක් වැසි ජලය මත පෝෂණය වන වැව් ලෙසින් හඳුනාගත හැකි බැවින් එයින් වැසි ජලය එක්රැස් කොට ගබඩා කරගෙන කෘෂිකාර්මික හා අනෙකුත් සමාජීය අවශ්‍යතා සඳහා විධිමත් ආකාරයෙන් ප්‍රයෝජනයට ගෙන තිබේ. එමෙන්ම වාරි මාර්ග ප්‍රතිසංස්කරණය ද වැදගත් කාර්යයකි. යටත්ජිත අවධිය වන විට වාරිමාර්ග ප්‍රතිසංස්කරණය ද වැදගත් මුහුණුවරක් ගන්නා ලදී.

ක්‍රි.ව 1856 වාරිමාර්ග ආඥා පනත අවලංගු කරන විට වාරිමාර්ග පද්ධතියේ නඩත්තුව වැව් ජලය භාවිතය හා බෙදා හැරීම ආදිය කරනු ලැබුවේ ගොවීන් ය. ඒ අතරින්ම තෝරාගත් වෙල්විදානේ හෙවත් ගමරාළ යන අරුත් ඇති ගැමි නායකයාගේ අණසක පරිදි ය. වෙල් විදානේගේ අණසකට ඒ වැවේ වතුර ගන්නා සියලු ගොවීන් යටත් වෙයි. එසේ නොවුණ විට දඩ ගහන්නට ඔහුට අයිතියක් තිබිණි. ගමරාළ හා ගොවීන් රැස් වී ජලය ලැබෙන ආකාරය අනුව වගාකල යුතු බිම් ප්‍රමාණය අනුව වී වගා කාලසටහන ආදිය කන්න රැස්වීමේ දී තීරණය කරයි. මෙරටට පැමිණි මුල්ම යුරෝපීය ජාතීන් වූ පෘතුගීසින් හා ලන්දේසි ජාතිකයන් වාරි කටයුතු ආදිය නොකැඩී පවත්වා ගෙන ගොස් ඇත. එහෙත් වියළි ආර්ථික වැවිළි බෝග හඳුන්වා දෙමින් වී ගොවිතැන අපෙන් ඈත් කිරීමට පියවර ගත්හ. ලන්දේසි ප්‍රතිපත්තිය වූයේ වාරි මාර්ග යතා ලෙස පවත්වාගෙන යාමට ප්‍රදේශවාසීන්ට නියෝග පැනවීම ය. ලන්දේසීහු ඇළ මාර්ග තැනූ නමුත් සිය ඒවා වෙළඳාම වෙනුවෙන් පාවිච්චි කර බව පෙනේ. උදාහරණ වසයෙන් පුත්තලම දක්වා දිවෙන 1802 ඉදිකළ හැමිල්ටන් ඇළ හා ඕලන්ද ඇළ පෙන්වා දීමට පුළුවන. ඒ අනුව නව ඇළ මාර්ග ඉදිකිරීම, වගුරු බිම්වල ජලය බැස්සවීම, ඉඩම් ගොඩකිරීම ආදී කාර්යයන්හි නිපුණ වාරි ඉංජිනේරුවන් ලන්දේසි පෙරදිග ඉන්දීය වෙළඳ සමාගම රාජකාරී කොට තිබේ. මේ ඇළ මාර්ගයන් බොහෝමයක් ලන්දේසි කාලයේ භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය ආදී නාවික කටයුතු සඳහා යොදාගන්නට ඇත.

යටත්විජිත සමය වන විට දේශීය කෘෂිකර්මය බොහෝ සේ පිරිහීමකට ලක් විය. ඒ අනුව ලංකාව යටත්විජිතයක් බවට පත්වන විට අනුරාධපුර හා පොළොන්නරු යුගයන් හී ඉදි වූ සුවිශේෂී වාරිමාර්ග බොහෝමයක් වල්බිහි වී තිබිණ. ඒ බව ආර්. ඩබ්ලිව්. අයිවර්ස්ගේ එදා වැව් බැදි රාජ්‍යේ ***"ඉංග්‍රීසීන් රජරට පාලනය අත්පත් කරගන්නා විට රජරට මිනිසුන්ගේ ප්‍රධාන බත්නොවී තිබිණ. ඒ කුඹුරු ගොවිතැන අතිශයින්ම පිරිහී ගොස් තිබුණු බැවින් ය."*** යනුවෙන් දක්වයි. ක්‍රි. ව. 1815 ඉංග්‍රීසින් ලංකාව යටත්කර ගැනීමෙන් පසුව මෙරට කුරුඳු, කෝපි, සිංකෝනා, තේ, පොල්, රබර් යන වැවිලි බෝග හඳුන්වා දුනි. විශේෂයෙන් ක්‍රි.ව1833 දී කෝල්බෲක් කැමරන් ප්‍රතිසංස්කරණ යටතේ ගම්සභා ක්‍රමය ඒ වන විට අහෝසි කරන ලදි. මේ හේතුවෙන් එතෙක් ගම්සභා මඟින් ඇළවෙලි තැනීම හා වැව් අමුණු නඩත්තු කිරීමේ කටයුතු රජය විසින් නොසළකාහැර තිබේ. කෙසේ නමුත් වැව් අමුණු ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමේ වැදගත්කම බ්‍රෝඩ් විසින් ආණ්ඩුවට වරින් වර කියා ඇත. 1848 වර්ෂයේ දී බ්‍රිතාන්‍ය පාලනයට විරුද්ධව ජනතාව නැගී සිටීමට ප්‍රධාන හේතුවක් ලෙස දේශීය කෘෂි කර්මාන්තය නොසළකා හැරීමට තමන් ගත් ප්‍රතිපත්ති බලපෑ බව පාලකයෝ තේරුම් ගත්හ. ඒ අනුව 1850න් පසු මෙරට පාලන කටයුතු කළ බ්‍රිතාන්‍ය ආණ්ඩුකාරවරුන් කීප දෙනෙකු දේශීය කෘෂිකර්මය පිළිබඳ සැලකිලිමත් වෙමින් වාරිමාර්ග ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම හා ගොවි ජනතාවගේ ශුභ සාධන කටයුතු සොයා බැලීම සඳහා ද යොමු වූ බව පෙනේ. හෙන්රි වෝඩ් ආණ්ඩුකාරවරයා විසින් වාරි කර්මාන්ත පිළිබඳ සොයා බැලීම සඳහා 1855 දී කාරක සභාවක් පත්කිරීම, නැගෙනහිර පළාතේ ඉරක්කාමම් හා අම්පාර වැව ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම, හර්කියුලීස් රොබින්සන් ආණ්ඩුකාරවරයා විසින් වාරි මාර්ග පිළිබඳ සොයා බැලීම සඳහා කොමිෂන් සභාවක් පත් කිරීම. ආදිය වේ. ග්‍රාමීය වාරි මාර්ග ප්‍රතිසංස්කරණය රජයේ නොමසුරු ආධාර සහිතව ආරම්භ වූයේ 1875 දීය. එහි දී වාරිමාර්ග කටයුතු නොකඩවා කරගෙන යාම සඳහා වාරි නිළධාරීන් ද පත්කරන ලදි. ඒ අනුව බ්‍රිතාන්‍යයන් විසින් සිදු කිරීමට භාරගන්නා ලද ප්‍රථම වාරි කර්මාන්තය වූයේ හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ කිරම ඔය හරහා කිරම වේල්ල ඉදිකිරීමයි. එමගින් එම ප්‍රදේශයේ ඉඩම් වල ප්‍රයෝජනය සඳහා ජලය නියාමනය පිණිස 1825 දී සිදු කරන ලදි. වඩාත් ඵලදායී අවස්ථාවන් ලබා දීමේ අරමුණෙන් 1867 අංක 21 දරන පනත ද සම්මත කරන ලදි. ඉන් කවර හෝ යෝජිත වාරි කර්මාන්තයක් මඟින් ප්‍රතිලාභ ලැබීමට ඉඩ ඇති ඉඩම් හිමියන්ගේ අදහස් විමසීමේ දී අනුගමනය කල යුතු

ක්‍රියා පටිපාටිය මෙහි නියම කර ඇත. එසේම 1887 දී ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා වාරි කර්මාන්ත අටක් යෝජනා කර ඇති අතර ඉන් කිහිපයක් මෙසේය.

- මඩකලපුවේ රුගම් වැව - අක්කර 2400
- බොරලැස්ගමුව වැව - අක්කර 36
- අල්ලෙයි වැව - අක්කර 1600
- පෙරියකුලම් - අක්කර 600

ගම් මට්ටමින් වැව් සංවර්ධනය කිරීම වාරි කර්මාන්තයේ දියුණුව පිණිස වැදගත් වේ. ඒ බව ඩයික් මහතා විසින් සිය සංචාර වලදී ලබගත් තොරතුරු ආශ්‍රයෙන් සටහන් තබා ඇති අතර ඉන් ග්‍රාමීය වැව් පිළිසකර කිරීමට ගම්මුන්ට ආධාර කිරීමේ වැදගත් පිළිවෙතක් අනුගමනය කළ යුතු බව පෙන්වයි. උදාහරණ ලෙස 1858 ඔක්තොම්බර් 26 අංක 20 දරණ ඔහුගේ ලිපියක ඇති සටහනක් මෙසේ ය. "ග්‍රාමීය වැව් පිළිසකර කිරීම සඳහා ගම්මුන්ට ආධාර කිරීමේ විෂය ගැන අවුරුදු ගණනාවක් තිස්සේ ම අවධාරණය කර තිබුණත් එවැන්නක් විධිමත්ව ඉදිරිපත් කොට ක්‍රියාවට නැංවීමට ප්‍රායෝගිකව කිසිම වැඩ පිළිවෙලක් මේ වනතුරුම දියත්කර ඇති බවක් නොපෙනේ. මම මෙහි දී අවධානයට නතු කරන්නේ පාළුවටම ගොස් ඇති වැව් ප්‍රතිසංස්කරණය ගැන නොව, අළුත්වැඩියා කිරීම හෝ විශාල කිරීම් අවශ්‍ය දැනට භාවිත කරන ග්‍රාමීය වැව් ය." මේ බව සලකා බැලීම ආණ්ඩුවකට උචිත යැයි සැලකුව ද ඒ සඳහා ආණ්ඩුව විසින් කිසිත් අනුගමනය කර ඇති බවක් නොපෙනේ.

1870 ගණන්වල දී උතුරු මැද පළාතට ගම්සභා ක්‍රමය හඳුන්වාදුන් අතර වාරිමාර්ග ප්‍රතිසංස්කරණය සඳහා ගම්සභා ක්‍රමය උපකාරී විය. මෙහි ද සැබෑ ලෙස සිදුවූයේ වාරිමාර්ග නඩත්තුව සඳහා පැවති පැරණි ක්‍රමවේද ගම්සභා ක්‍රමය යටතේ බලාත්මක වීමයි. වාරි මාර්ග ප්‍රතිසංස්කරණයේ නවුමු පිටුවක් පෙරළීමට 1886 ශ්‍රීමත් හර්කියුලිස් රොබින්සන් වාර්තාව සමත් විය. ප්‍රධාන වශයෙන් එහි ඇති යෝජනා පදනම් කර ගනිමින් 1865 වාරි මාර්ග පනතේ දී අනුගමනය කරන ලදි. ඉන් වසර අටකට පසුව උතුරු මැද පළාත ඇති කිරීමෙන් පසුව එම පනත ක්‍රියාත්මක කිරීම ඇරඹුණි. එම පනතට 1872 සංශෝධනයක් ඉදිරිපත් වූ අතර නුවර කලාවියේ උන්නතිය සඳහා ආණ්ඩුව ඉදිරිපත් වී ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතුවල වගකීම භාරගත් අවස්ථාවලදී දැරීමට සිදුවන වියපැහැදම් පියවා ගැනීමට ගම්මුන්ට කිසියම් මුදලක් ගෙවීමට අවශ්‍ය අණ කිරීමේ බලය ආණ්ඩුව වෙත ලැබීය. එසේම මෙහි ඇති පස්වැනි වගන්ති ප්‍රකාරව 1867 අංක 24 දරණ පනතේ ඇති සීමිත බලතල කෙසේ වුවත් නුවරකලාවියේ දී කුඹුරුවලට ජලය සපයන වැව් සඳහා පමණක් ගම්සභා නීති-රීති ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබුව ද තමන්කඩුවේ දී විල්ලු නඩත්තුවට ද එම ක්‍රමය උපයෝගී කර ගන්නා ලදි. එසේම එහි හය වැනි වගන්ති ප්‍රකාරව වාරි මාර්ග සංවර්ධන කටයුතු කෙරෙන දිස්ත්‍රික්කය හඳුනා ප්‍රකාශයට පත් කිරීමේ බලය දිස්ත්‍රික් ප්‍රධාන පාලක (ඒජන්ත) වෙත පැවරිණ. මෙහි හය වැනි වගන්තිය අවශ්‍ය වූයේ වැව්වල වාන් සහ සොරොව්ව අලුත්වැඩියා කිරීමට අවශ්‍ය ද්‍රව්‍ය සැපයීමට යෙද වූ වියපැහැදම් ආපසු අයකර නොගැනීමටත් වැව් අළුත්වැඩියා කිරීමට අවශ්‍ය මිනිස් ශ්‍රමය ගෙවීම් රහිතව ලබා ගැනීමටත් අවශ්‍ය නෛතික බලයක් ලබා දීමටත් ය. නමුත් හය වැනි වගන්තිය පිළිබඳව ප්‍රසිද්ධ ප්‍රකාශනයක් නොවීය. ඒ වගේම 1889 වාරි මාර්ග ආඥා පනතට පස් වැනි වගන්තිය ඇතුලත් නොවීම නිසාවෙන් කෙතරම් ප්‍රයෝජනවත් වාරි ප්‍රතිසංස්කරණයක් ඇරඹීමට පවා තිබූ ඉඩකඩ ඇහිරිණ.

ඒජන්ත බර්ච් මහතා විසින් නැගෙනහිර පළාතේ ග්‍රාමීය වැව් පිළිසකර කිරීමේ අවශ්‍යතාවය මැනවින් ඒත්තු ගැන්වීමෙන් පසු ඒවා පිළිසකර කිරීමේ අවශ්‍යතාවය තහවුරුකොට ක්‍රියා කළ පළමු වැව් ආණ්ඩුකාරවරයා ශ්‍රීමත් විලියම් ග්‍රෙගරි ය. 1873 දී ආණ්ඩුකාරධූරයට පත්

මොහු විසින් අනුරාධපුර බසවක්කුලම, තිසා වැව, මැදවච්චිය මහ වැව, කලාවැව, හා කන්තලේ වැව ඇතුළු වැව් කිහිපයක් ප්‍රතිසංස්කරණය කර තිබේ. ඊට අමතරව ග්‍රේගරි ආණ්ඩුකාරතුමා විසින් නුවර කලාවියේ කුඩා වාරි මාර්ග කටයුතු පිළිසකර කිරීම පිණිස වාරිමාර්ග නිළධාරීන් පත් කරන ලදී. එයින් වැව් බැමි කපා කුඹුරුවලට වතුර ලබා ගැනීම වැනි අයහපත් ක්‍රියා වෙනුවට සුදුසු පිළිවෙතක් අනුගමනය කිරීම ය.

1815 සිට 1874 දක්වා ග්‍රාමීය වැව් හෝ ඒ වැව්වල සොරොව් හෝ නවීකරණය කිරීමට ආණ්ඩුවේ ආධාර සපයා නැත. මේ නිසාවෙන් ගම්වාසීන් පුරුදු වී සිටි ආකාරයෙන් ක්‍රියා කිරීමට අවස්තාව හිමිවිය. මෙහි දී ගම්වාසීන් පුරුදුව සිටියේ කට්ටි කපා වැව් බැමි බැඳීමේ පළපුරුද්ද තිබූ ඔඩ්ඩයාර් යනුවෙන් හැඳින්වූ දෙමළ පස් වැඩකරුවන් වැකඳු අළුත්වැඩියා කිරීමටත්, වාන් බැඳීමට යන්තමින් පුරුද්දක් තිබූ පෙදරේරුවන් යොදා ගැනීමටත් ය. එය ගම්වාසීන් විසින් සාර්ථක ලෙස වැවක් ප්‍රතිසංස්කරණය කළ අවස්තාවකි. තමන්කඩුවේ මහවැව් ප්‍රතිසංස්කරණය සඳහා ආණ්ඩුවේ අවධානය යොමුවූයේ පසුව ය. 1891 දී සොරොව් දෙකක් සවි කිරීම සහ 1894 දී මින්නේරිය වැවට සොරොව්වක් සවි කිරීම ඒ සඳහා ගත් මූලික පියවර දෙකක් විය. කෙසේ වෙතත් වැව් ප්‍රතිසංස්කරණය සඳහා ආණ්ඩුවේ දායකත්වය හිමිවිය යුතු බව 1869 දී ආණ්ඩුවේ සහකාර ඒජන්ත ලීසිං මහතා මෙසේ දක්වා තිබේ. "ප්‍රධාන වැව්වලින් පෝෂණය නොවන කුඩා වැව් විශාල සංඛ්‍යාවක් මෙහි තිබේ. මේ වැව්වල බැමි විටෙන් විට අළුත්වැඩියා කළ ද ඒවා නැවත නැවත අබලන් වී යයි. මේ වැව්වල හොරොව් ස්ථාවරත්වයකින් යුතුව සවි කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් මුදල් ඉතා සුපරික්ෂාකාරී ව නිගමනය කර ලබා දිය යුතුව ඇත."

නුවරකලාවිය දිස්ත්‍රික්කයේ වාරි මාර්ග කටයුතු විධිමත් කිරීම සඳහා උතුර හා දකුණ වසයෙන් කොට්ඨාස බෙදා වෙන්කර තිබේ. වාරිමාර්ග නිළධාරියාම ග්‍රාමීය වැව් සුපිරින්ටැන්ඩන්ට් ද වූ අතර සහකාර සුපිරින්ටැන්ඩන්ට් දේශීයව පත් කරන ලදි. ඒ අනුව 1874 සිට ඩික්සන් මහතා විසින් වැව් ප්‍රතිසංස්කරණය අරඹන ලදි. නිදසුනක් ලෙස බසවක්කුලමේ(පැරණි අභය වැවේ) මිණුම් කටයුතු නිමකර පිළිසකර කිරීම සඳහා වැය තක්සේරුවක් ද කරන ලදි. තමන්කඩුවේ ග්‍රාමීය වැව් ප්‍රතිසංස්කරණය ආරම්භ වූයේ 1889 වැව් සුපිරින්ටෙන්ඩෙනට් කෙනෙකු පත් කිරීමත් සමඟ ය. 1900 වන විට තමන්කඩුවේ ග්‍රාමීය වැව් 52ක් ප්‍රතිසංස්කරණය වෙමින් තිබිණ (AR;GA-NCP,1900:Diary, GA-NCP, 18 Jan,1901.SLNA 41/499). 1877 දී ග්‍රාමීය වැව් 27 කට සොරොව් සවි කරන ලදි. ඉඩම් හිමියන්ගේ සහාය ඇතුව ආණ්ඩුව විසින් දියත් කරනු ලැබූ මෙම වැව් පිළිසකර කිරීමේ අත්හදා බැලීම් කෙතරම් සාර්ථක වීද යත් වතුර අඩි 8 කට වඩා වැඩියෙන් අල්ලන වැව් මෙසේ පිළිසකර කිරීමට කටයුතු කර ඇත. එබැවින් අඩි 8ක් , 10 ක් සහ අඩි 12 ක් වතුර අල්ලන වැව් වශයෙන් වැව් වර්ග තුනක් හඳුනාගෙන ඒවා පිළිසකර කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වැය තක්සේරු ද කරන ලදි. එසේම 1878 දී වැව් 41කත්, 1879 දී වැව් 42 කට සොරොව් ද 26කට කළිඟු සවිකළ අතර 1880 දී වැව් 28 කට ම සොරොව් සවි කිරීමට හැකිවිය. 1884 දී "මෝල්ස්වර්ත්" ක්‍රමයට නිම කළ සොරොව් වැව්වලට සවි කරනු ලැබුවත් ඉන් බෙහෝමයක් සාර්ථක නොවූ බැවින් වෙනත් හොඳ වර්ගයක සොරොව් සවි කිරීම **ෆිසර් මහතා** විසින් අනුමත කිරීමෙන් අනතුරුව 1884 දී වැව් 9ට අත්හදා බැලීමක් වශයෙන් සවිකරන ලදි. මෙහි දී ග්‍රාමීය වැව් ප්‍රතිසංස්කරණ පවත්වාගෙන යෑමේ මෙහෙයවීම් කටයුතු ඒජන්ත වෙත පැවරිණ. ප්‍රසිද්ධ වැඩ දෙපාර්තමේනතුවට පැවරුණු කාර්යයන් වූයේ වාන් සහ සොරොව් ඉදිකිරීමත් ඒවා සංරක්ෂණය කිරීමත්, අළුත්වැඩියා කිරීමත් ය.

එහි දී මාස ගණන් තිස්සේ පැවති ජල හිඟය, එමෙන්ම ජල ගැලීම්වලින් ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතුවලට ඇති වූ අවහිරතා, ශ්‍රම සැපයීමේ අඩුපාඩුකම්, ලෙඩ රෝග පැතිරීම් ආදි දුෂ්කරතා මැද වසර තුනක කාලයක් තුළ රයිට්සන් මහතා විසින් නිම කළ කලාවැවේ ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුත්ත මෙතෙක් ලංකාවේ කෙරුණු සාර්ථකම ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුත්තක් බව සඳහන් කර තිබේ. ඒ අනුව 1850න් පසු මෙරට පාලන කටයුතු කළ බ්‍රිතාන්‍ය ආණ්ඩුකාරවරුන් කීප දෙනෙකු දේශීය කෘෂිකර්මය පිළිබඳ සැලකිලිමත් වෙමින් වාරිමාර්ග ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම හා ගොවි ජනතාවගේ ශුභ සාධන කටයුතු සොයා බැලීම සඳහා ද යොමු වූ බව පෙනේ. යටත්විජිත සමයේ දී මෙරටට වාරි මාර්ග කටයුතු සිදුකොට ඇත්තේ 1887 ඉදිරිපත් කරන ලද පණතක් මඟින් පිහිට වූ පළාත් වාරි කමිටුව සහ මධ්‍යම වාරි කමිටුව මඟිනි. විශේෂයෙන් 1900 වර්ෂයේ දී වෙස්ට් රිජ්වේ ආණ්ඩුකාරවරයා විසින් වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව පිහිටුවීම මෙරට කෘෂිකාර්මික ක්ෂේත්‍රයේ වැදගත් අවස්ථාවකි. එහි දී වාරි කර්මාන්ත පිළිබඳ අවබෝධයක් ඇති නිලධාරීන් දෙපාර්තමේන්තුවට බඳවා ගනිමින් එහි කටයුතු කාර්යක්ෂමව පවත්වාගෙන යාමට කටයුතු කෙරිණි. ඒ වන විට ප්‍රතිසංස්කරණය කොට තිබූ වාරි මාර්ග නඩත්තු කොට පවත්වාගෙන යාමත් නව වාරිමාර්ග ජනගහනයට සාපේක්ෂව හඳුනාගෙන ගොඩනැගීමටත් හැකි විය. පළමුවන ලෝක සංග්‍රාම කාලයේ ආහාර ද්‍රව්‍ය ආනයනය දුෂ්කර වීමත් 1929 ඇති වූ ලෝක ආර්ථික පරිහානිය හේතුවෙන් ආහාර ද්‍රව්‍යවල මිල ඉහළ යාමත් වැනි හේතු නිසා මෙරට වී ගොවිතැන දියුණු කිරීම කෙරෙහි බ්‍රිතාන්‍ය පාලන කාලයේ අවසාන අවධියේ දී ම අවධානය යොමු විය. නව ගොවි ජනපද පිහිටුවීමත් සමඟ පැරණි වැව් අමුණු ප්‍රතිසංස්කරණය හා වාරි මාර්ග තැනවීම කෙරෙහි රට තුළ ප්‍රබල උනන්දුවක් ඇති විය. මේ අයුරින් යටත්විජිත අවධිය තුළ මෙරට වාරි කර්මාන්තය කෙරෙහි ලැබුණු දායකත්වය කවරාකාර ද යන වග හඳුනාගත හැකි වේ.

නිගමනය

මෙම අධ්‍යයනය සඳහා යොදා ගන්නා ලද මූලාශ්‍රමය සාධක ඉතිහාසය පිරික්සීමේ දී මෙරට යටත් කොටගෙන සිටි පෘතුගීසි හා ලන්දේසි යුගයන් සේම විශේෂයෙන් 1815 සිට 1948 දක්වා බ්‍රිතාන්‍යයේ යටත් විජිතයක්ව පැවති කාල සීමාව තුළ වසර ගණනාවක උරුමයක් හිමි වාරි කර්මාන්තය කෙරේ පවතින්නට ඇතිදැ'යි කරුණු පැහැදිලි කරගත හැකි වේ. ඒ ඒ කාල සීමාවන් හී පාලනයන් ගෙන ගිය ආණ්ඩුකාරවරුන්ගෙන් වාරි කර්මාන්තය වැඩි දියුණු කරමින් පවත්වාගෙන ගිය ආකාරය හා අනුගමනය කල ක්‍රමවේදයන් පිළිබඳව කරුණු ග්‍රහණය කර ගැනීමේ හැකියාව හිමි විය.

පරිශීලන

චන්දන රෝහණ විතානච්චි(2019 මාර්තු 03) අතීතය යළි ජීවමාන කළ බ්‍රිතාන්‍ය අවධියේ මහවැලි වාරි ප්‍රතිසංස්කරණ *සිළුමිණ* https://www.silumina.lk][11 January 2022].

තෙන්නකෝන්, එම්. යූ. ඒ. පරි(2004). එදා වැව් බැඳි රාජ්ජේ, කොළඹ 10, ඇස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ.

පෙරේරා, නිස්සංක පරි(2008). පුරාණ ලංකාව, කොළඹ 10, ඇස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ.

හේරත් ගුණතිලක, ටිකිරි (2019). පොළොන්නරුව(නරපති යුගයේ සිට ජනපති යුගය දක්වා), පර්යේෂණාත්මක ශාස්ත්‍රිය සංග්‍රහය.